

www.e-rara.ch

Quinti Horatii Flacci Poemata omnia

Horatius Flaccus, Quintus

Friburgi Brisgoiae, Anno 1549

Zentralbibliothek Solothurn

Shelf Mark: ZBS Staal 237

Persistent Link: <https://doi.org/10.3931/e-rara-89747>

[In sermonum annotationes.]

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelinformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

¶ Præsertim census equestrem.

Census hoc loco participium est, & summam quadringentorum sestertiorum, intelligo cēsum equestrem ante Augustum, qui cum postea ampliavit auctore Suetonio. Quadringenta autem sestertia decem milibus valent coronatis francicis Budæana supputatione.

¶ Tyrtæusq; mares animos in martia bella.

Hanc historiā Acro bis narrat, primū uerbis suis. Vbi ab initio Athenienses in plerisq; codicibus perperā pro Messenijs legitur. Secundō uerbis Porphyriionis, quæ partim inuertit, pleraq; mutilauit. Multi etiam codices Dirceum habent, pro Tyrtæū, & Landinus planè ita legit, sed errat. De Tyrtæo præter alios etiam Strabo lib. 3.

¶ Si uero est unctū qui recte ponere possit.

Vinctum recte appellat (idem Acro inquit) pulmentarium bene coctum. Ego unctum participium esse existimo, & unctum ponere recte, id est, bene tractare eum qui è balneo unctus ad cœnā ueniebat, more priscorū.

¶ In mala derisum semel, exceptūq; sinistre.

Acro coniungit carmen hoc cum prioribus, exponitq; in mala seria, id est, in malas necessitates, Alij disiungunt à prioribus, connectuntq; cum posterioribus. Sed est obscurius dictum, utrouis modo coniungas.

FINIS ANNOT. IN ART. POE.

IN Q. HORATII

SERMONVM LIB. I. HEN.

GLAR. ANNOT.

H iiij

SATYRA I.

A Cro hoc loco, cum Horatium Lucilio & Iuue-
nali comparasset, ultimum hæc adiicit uerba,
Denuq; nisi Iuuenalis, inquit, scripsisset, isto nemo esse
melior: quasi Iuuenalis in Satyra sit preferendus Hora-
tio. Memini olim ex D. Erasmo Roterod. sepe audisse,
Iuuenalem Satyræ maiestatem corrupisse, nec scisse Sa-
tyram scribere. Idq; etiam mihi uisum: Sed Acronis hoc
iudicium de Satyricis tam est ingeniosum, quàm expositio
uocis Satyræ. Plæriq; enim, inquit, Satyram à lance,
quæ plena diuersis frugibus in templo Cereris infertur,
nomen accepisse dicunt. Alij quod hoc carmen ita multa
ac uarijs rebus refertum sit, ut audiētes saturet. Alij
quod ita Satyra conuicia ac crimina hominum libere
inuadat, ut saturi homines, id est, ebrij. Hæc & plura
ille. Ego puto ex sententia huius Poetæ in arte, potius
ex agrestibus illis dijs appellatam Satyram. Ipse enim
Poeta ita ait:

Verum ita risores, ita commendare dicaces,
Conueniet Satyros. Et paulò ante:
Carminè qui Tragico uilem certauit ob hircum,
Mox etiam agrestes Satyros nudauit.
Ad quæ uerba etiam ipse Acro ita scribit: Docet (in-
quit) unde nata sit Satyra.

¶ - Loquacem Delassare ualent Fabium.
Ante loquacem distinctio est, & suspensa sententia,
qui figurate, nec minus eleganter infertur, loquacem des-
lassare.

lassare ualent Fabium. Quæ non intelligens subtilis ac argutus ille annotator, legendū existimat, lassare ut ualeāt, præcedit enim (inquit) adeo multa, id est, tã multa, quas particulas, ut, cõiunctio subsequi cõsuevit. Imperio sus grāmaticus, qui Poetã nostrū ad hæc nugæ adigit.

¶ Non tuus hic capiet uenter plus.

Quidam hic, quidam hoc, alij hinc legunt, quod mihi maxime probatur. Quod autem in commentario Acronis legitur, quia habes centum millia modios, corruptum est. Legendum enim modium.

¶ -decepta cupidine falso.

Et notandum (inquit Acro) cupidinem genere masculino pro cupiditate noue poni. Imò ego miror quis has nugæ in Horatium uexerit, apud quem cupido nullo unquam genere alio inuenitur, q̃ masculino. Id etiam ode 16. lib. 2. Carminum annotauimus. Caue construas, falso inquit, ut Badius exponi posse contendit.

¶ An si cognatos nullo natura labore.

Siue interrogatiue per an legatur, siue enutiatiue per at, intelligendum tamē semper est, si retinere uelis s. his tuis moribus, ac auaritiæ sordibus, nihilo plus efficias, quàm qui asellum sub frenis currere docere uelit.

¶ Vuidius quidam (nō longa est fabula) diues.

Acro hoc loco supplet, ita, ut sit, ita diues. In Porphyrii commentario suppletur, ideo, sed legendum puto, adeo: ut sit, adeo diues. Præterea quidam Vnidiū, quidam Vuidium, quidam etiam Vbidium scribunt: de

quibus nihil certi habemus quod affirmare queamus.

¶ - Fortissima Tyndaridarum.

Hoc Acro de Clytemnestra aut Helena intelligit. Porphyrio de Clytemnestra. Sed si hoc ita est, oportuit Tyndaridum genituum esse, non Tyndaridarum. Sed uidetur Horatius ab accusatiuo feminino græco Τυνδαρίδης formasse nominatiuum femininum Tyndarida, Tyndaridæ sicut ab accusatiuo Τὸν κρατὶς γυναικὸς cratera. Huius rei admonuit nos olim D. Erasmus Roterodamus præceptor noster.

¶ Quid mi igitur suades? ut uiuam Menius? aut sic.

Mira in his proprijs uariatio. Nam quidam Neuius legunt, alij Menius ut Porphyrio epistola 16. ab initio, quod placet. Satyra autem tertia paulo post, utrunque nomen est, Menius absentem Neuium cū carperet: quam quam quidam eo loco pro Neuius legunt Nouium: quod item placet. Acro autē hic de Menio hæc habet. Menius tam parcus fuit, ut merito sordidus appellaretur. Eademque uerba apud Porphyrionem leguntur. Sed Satyra tertia de Menio longe alia scribit Porphyrio. Quod ad hunc locum attinet, ego per Menium neutiquam hominem sordidū intelligo. Quorsum enim attinebat Horatio impugnāi, auarum ab auaro opponi? Hoc sensu, Horati, quando auaros damnas, uis igitur ut uiuam Menius, qui fuit auarus? Quid insulsius, imò quid alienius à Poëtæ mente? Quare intelligendus Menius qualis à Poëtæ describitur epistola XVI. scurra ac prodigus, qualis etiam

etiam Nomentanus. Nec obstant uerba sequentia: per-
gis pugnātia secum Frontibus aduersis componere. Pu-
gnantia enim hic sunt Horatij exempla, auari ut Vuidij:
& prodigi, ut de Menio ac Nomentano.

¶ Illuc, unde abij, redeo, nemon' ut auarus.

Nemon' ut auarus legendum, non autem, Nemo ut
sit auarus? ut quidam ex Acronis commentario decepti
legunt. Quippe Acro omnia sequētia uerba ad auarum
torquet, cum Horatius ad huius Satyræ principium re-
spexerit: atq; adeo ad prima uerba: Qui sit, uolens nunc
huic Satyræ finem imponere. Est autem hic sensus. Qui
fit ut nemo se probet, excepto uno auaro, ac potius u-
nusquisq; laudet diuersa sequenteis, tabescatq; q; aliena
capella gerat distentius uber, neq; quisquā se comparet
maiori turbæ pauperiorum, imò laboret hunc atq; hūc
superare. q. d. Si turbam pauperiorum post nos relictā
intueremur, potius q̄ ditiorum antecedētem, uideremus
utiq; quā longē hanc illa superaret, quietiores mente
futuri. Et nisi repetatur illud, Quid sit: certe nullus erit
hic sensus. Badius hercule hunc locum nō intellexit. Sed
ita nobis olim exposuit D. Erasmus præceptor noster.
Est autem totus locus interrogatiue legendus. Porro ex-
positio quoq; Porphyriōis, & sequens cōpatio, nostræ
sententiæ maxime congruent, ut lector ipse iudicabit.

SATYRA II.

Si quis uolet Acronis Porphyrionisq; ingenium,
quā late alterum ab altero distet, dispicere, & si mul-

tis alijs locis, quemadmodum saepe admonuimus, potissimum tamen ab huius Satyræ principio fieri licebit, qui utriusq; commentarium legerit. Quàm pauca, Dij boni quàm uere omnia Porphyrio: Rursus quàm ambigue, quàm confuse omnia Acro differit.

¶ Quinas hic capiti mercedes exigit. Mercedes pro usuras dixisse Poetam Porphyrio ait. Addit Acro centesimas significari. Est autem usura centesima, quando de centum duodecim soluuntur, hoc est singuli singulis mēsis. Sic dicta quod centesimo mense aquet sortem. Quinq; igitur centesimæ in singulos menses quinq; exigunt, quæ usura ingēs est, cum nostra ætas ægre tantum in duodecim menseis eroget. Badius de singulis nummis ait auarū quinq; lucrari uelle, quod ego non intelligo, neq; ipsum intellexisse quid diceret, puto. Quemadmodū etiam quod paulo post Poeta inquit: Nomina sectatur Tyronum: ad castrense peculium inepte retulit, cum Poeta præcipitem sceneratoris auaritiam notet, ut fatetur Porphyrio, quod iuuenibus, qui adhuc in patria erant potestate, audebat nummos cum usura quina centesima credere non absq; periculo exigendi, cum certus non esset de soluēdo. Sed auaritia tanta uis erat, ut hoc tentare auderet. Et ipsi iuuenes, amore capti alicuius Puellæ, qua potiri absq; pecunia nō poterāt, nihil pensi habebāt, quid de pecunia paterna ageretur. Cuius elegās exemplū est Antipho ille Terentianus in Phormione cū sua Phanio, multaq; similia apud Comi

cos. Illud aut simulac, quod sequenti uersu à Poeta ponitur pro statim ut exponendum est, non per immediate, ut idem effert Badius, quàm latine, iudicent alij.

¶ At ille pro quæstu sumptum facit. hic.

Hypophora est authore Porphyryone. Cui Antipophorâ subiungit, dicendo, hic, quo responsio fit, per interrogationem legendum cum quadam quasi ammiratione. Badius hunc locum recte explicauit.

¶ Quarum subsuta talos tegit instita ueste.

Matronæ (inquit Acro) Stola utitur demissa usq; ad imos pedes: cuius imâ partē ambit instita subsuta. Hæc eadem uerba Porphyrio, unde Acro haud dubie subiungit. De stola muliebri ueste nemini dubiū: de instita aut hic locus non paruam facit difficultatē. Si enim dixisset Poeta (quod carmen tamen nō patitur) Quarū subsuta talos tegit stola instita: ut esset sensus: Quarū talos stola tegit subsuta instita, melius intelligeretur. Acro adiicit: subsutā uestē prætextā dixit. Per otus in suo cornu hoc allegat de stola: perinde atq; planum esset Institam esse stolā. Ego aut puto, ut plane dicam quod sentio, Hypalagen esse: & institam dictam pro stola, & uestē intelligendam quemadmodum & Ouidius lib. 1. de arte Am. usurpauit: uel institam uel limbrum: ut illud Virg. Date classibus austos. Verum cui nostra hæc sententia non placet, habet nostri annotatoris longe elegantio rem, quam ipse non intelligo, nec illum intellexisse puto.

¶ Quidā notus homo, cū exiret fornice matre

Virtute esto, inquit, sententia dia Catonis.
 Esto aduerbium cōsentientis uel approbantis, inquit.
 Acro, quod mihi displicet, puto enim positum pro sis.
 Quod uero & Porphyrio cum Acrone, Catonem intel-
 ligunt Censorinum, mihi non fit uerisimile. Poëta enim
 de suo loquitur tempore. Notus iniquiens homo, nimirū
 de quopiam quem nominare adhuc uiuentem nolebat
 sentiens. Censorinus autem Cato ante seculum decesser-
 rat. Præterea duorum Catonum tempora & mores fa-
 cile de Uticensi conuincunt.

¶ Audire est operæ pretiū, procedere recte.
 Qui moechis non uultis.) Audire uero est ope-
 re pretium triplicem Acronis hic expositionem, quarū
 ultima haud dubie à nugatore aliquo assuta est. Sicut
 non ita multo post de Villio Syllæ genero. Illud autem ri-
 diculum magis, q̃ caudam salacem salsam esse putat. Et
 quidam, intelligo, maritus: & demeteret adultero. Nā
 ut adulter sibi demessuerit, nō uidetur uerisimile. Quan-
 quam etiam locus ita legi poterat: quin etiam illud Ace-
 cidit, ut cuidam testeis, caudamq̃ salacem Demeteret
 ferro. Verum quid opus est Poëta immutare lectionem,
 cum sensus alioqui facile elici queat?

¶ Atq̃ etiam melius persæpe togatæ.
 Togatam uocare uidetur infamem ac repudiatam,
 uidelicet meretricē. Nam alioqui in uerbo sequenti ge-
 stat, sensus non procederet. Est autē mire uersus sermo,
 cum antea de nobili loqueretur, statim hic meretricis
 comparisonem facit ad ipsam.

Ne

¶-Ne corporis optima lynceis

Contemplare oculis.) D. Erasmus in Adagio.
Hypsea cecior, legit lyncei in genituo, à nominatio
Lynceus. Præterea contemplans pro contemplare, quæ
lectio placet. De Lynceo Valerius Max. lib. 1. cap. 3.
ubi de miraculis. Acro ait trans parietem hunc uidisse.
Sed assumentum est impostoris ut puto.

¶ Si interdicta petes uallo circumdata.

Idem Acro exponit, uallo circumdata, id est, custo-
dijs munita, circumdata satellitibus. Melius Badius hoc
de uestium ac comitum multitudine exposuit.

¶-Positum sic tangere nolit. Illud sic, *δεκτη*
κῶς intelligendum. Acro exponit sic, ad comedendum
 paratum. Porphyrio autem, appositum in cœna. Ego
 cum de uiuente intelligo loqui lepore, uel infirmo, uel nō
 fugiente. ¶-quem.

Quid latura sibi quid sit dolitura negatum.

Quærere plus prodest: Ordinem esse puto,
quem negatum sibi Quid sit latura, quid dolitura, plus
prodest quærere, & abscindere inane solido.

✠-miseram se conscia clamet.

Cruribus hæc metuat doti.) Porphyrio pro
ancilla exponit quæ sit conscia dominæ in hoc adulte-
rij facinore. Vt Satyra 7. sequentis libri. Quo te demum
sit peccati cōscia herilis Contractū. Landinus quoq; tale
quiddā prodidit. Sed mediatricē uocat. Quare exponen-
dum, Hæc ancilla metuat cruribus, uxor deprensâ doti,

ego mihi, hoc est, uel uitæ meæ, uel ne pereat nūmi, &c.

SATYRA TERTIA.

¶ - Modo summa.

Voce, modo hac resonans, quæ chordis quatuor imitatur.
Summa exponit Acro, id est, cautissima. Sed id liberiorum uitio corruptum puto pro acutissima. Ceterum quod sequitur, quod summa hypate sit, & quod quinta sit nete, quare quatuor, id est, post quatuor, ac per hoc quinta, exponendum, hoc uerum deliramentum est. Resertius Porphyrio, à Tetrachordo (inquit) hoc sumptum uidetur, in quo est grauissimi soni chorda quæ hypate dicitur. Notum est quinque esse tetrachorda apud musicos hypaton, meson, Synemenon, diezeugmenon ac hyperbolon, singula diatessaron consonantia constituta, At ego existimo in lyra hunc lusisse quæ quatuor chordis constabat, indeque Tetrachordos appellata: in qua imitanda chorda etiam hypate dici poterat, & nete summa, quæ nostra ætate singulæ diapente, nonnunquam diatessaron consonantia distant. Cum Acronis opinione de hypate est Politianus Miscellaneorum capite ultimo. Sed in his rebus Politiano quantum Acroni tribuo.

¶ Quauis crassa queat, decies centena dedisses.
Quamuis pro quantumuis accepisse uidetur, & decies centena intelligendum millia HS. Ut sit integrum decies centena millia nummum uel Sestertium. Qui faciunt coronatorum 25000. Budeana supputatione. Quæ Acro exposuit ducenta millia, Badius autem mille nummum.

inūm, uterq; non recte. Huic parco autem & paucis cō-
tento ἐῖπωινός dixit, cum prodigum etiam in priore
Satyra descripsisset, & obiter hoc quoq; innuit loco.

¶ - imò alia haud fortasse minora.) Haud legen-
dum, non, &, ut non recte legit Badius. Nec minus er-
rant qui aut legunt. Sed Badius & hoc loco & priore
secutus uidetur Landinū, qui utroq; loco hallucinatur.

¶ Quam aut aquila aut serpens Epidaurius.
Aldinus codex habet ut pro aut priore, sed geminan-
dum aut, nemo dubitat. Ceterum cum omnis serpens acu-
te uideat. Epidaurius de historia Romana additum uide-
tur. De Epidauro autem insula ait Acro accersitum
Aesculapij simulachrum, cum Epidaurus ciuitas sit Pe-
loponesi. Inculcat hoc item ipse Porphyrio: Vnde &
Acro hausit, nisi codices fallant.

¶ - num qua tibi uitiorum inseuerit olim
Natura

Hic rursus seuerus annotator noster Poetae uerba
immutare non dubitat: Num tibi quid uitiorum & c. et.
durum & absonum iudicans si Poeta diceret, num ali-
qua natura: Quasi, qua coniungendum sit cum natura,
non cum mala. Elegans sane iudex. Inuenit tamen, qui
hoc loco cum sequendum putaret, Badium.

¶ Cū genus hoc inter uitæ uersetur, ubi acris
Inuidia.) Aulam notat, & homines in ea misere
degentes, atq; eò omnia hæc uerba sunt torquenda:
quod Acronem neglexisse uideo, & quosdam alios.

¶-Labeone infanior, inter

Sanos dicetur quanto hoc furiosius.

Distinguendum est ante Labeone, non post infanior. Ceterū Acro ad illud, Quanto hoc furiosius, Quod fecit (inquit) dominus, q̄ quod seruus admisit: cum Horatius ad sequentia respexerit, iam iā dicturus: Paulū delictū quid amicus, odisti & fugis. Cetera in parenthesis dicta sunt, à nullo cōmentatorum exacte discussa. Sunt autē à Poëta aduersus Stoicos dicta uerba, qui peccata omnia paria faciebāt, ergo paulū delinquere, nō admittebāt. Videbantur autē in hoc insuauis acerbisq; rerum indices contra omnium & opinionē, & usum. Vnde & πρὸς τοῦ λόγου hoc creditum, atq; à Cicerone quoq; tertio loco tractatum. Tu igitur (inquit Poëta) nisi concedas amicum paulū peccare posse, habere, ut Stoici, insuauis ac acerbis. Atq; hic est uerus horum uerborum sensus.

Nec uincet ratio hoc.) Mirū quā hoc loco corruptus sit Acronis cōmentarius, & sibi cōtrarius ad ea quæ præcedunt de natura. Quæ omnia qui emendare uolet, idē iungat uulpes & mulgeat hircos. Ad illud autem: Ne scutica dignū horribili sectere flagello: supplet, nō uereor: quod postea tertio sequitur uersu, sed inepte huc refertur, ut recte annotauit Badius. Stoicos enim in hanc dūtaxat partē peccare ait, q̄ leuia peccata, æque atq; magna puniebant: quod Horatius reprehendit.

¶-Vt Alfenus uaser.) Post uaser distinguendum. Dicere autem debuit Varus, ut puto, sed irrisorie uaser dixit

dixit. Nam P. Alfenus Varus Cos. fuit anno ab urbe condita 754. quo tēpore Horatius nescio an adhuc uixerit. Potest tamen de eo antea scripsisse, q̄ multis tēporibus reptandum eō erat, præsertim qui humili natus erat loco. Quod uero tertio inde sequitur uersu: sic optimus omnis est opifex: construendū est, omnis sapiens est optimus artifex.

SATYRA IIII.

¶ -Erat quod tollere uelles.) Erat (inquit Acro) quod uelles imitari: quod ex Porphyriōe accepisse uidetur. Nam & ille nōnulla esse in Lucilio dixisse uidetur, quæ uelis inde excerpere, & pro tuis habere. Sed ipse Poëta Sat. 10. cōtrariū sensisse uidetur ubi ait de Lucilio. At dixi fluere hunc lutulentum, sæpe ferentem.

Plura quidem tollenda relinquendis:

Et Quintilianus lib. 10. eodem pacto Horatium intellexisse uidetur: etiamsi ipse aliter de Lucilio iudicat.

¶ Agedum pauca accipe contra.) Audi tu qui reprehendis Satyricos Poëtas (inquit Acro) nō quòd Horatius multum reticet, sed quod uidetur conscius peccatorum. Hæc uerba ego nō intelligo. Sed corrupta puto.

¶ -ambulet ante

Noctem cum facibus.) Ante noctem cum facibus (idem inquit) pro per noctem aut ante tempus noctis, quia cæci sunt amatores, quia utuntur facibus eo tempore, quo non est utendum. Hæc ille. Ante pro per tisi inusitatum est, tamen propemodum magis placet,

quàm quæ sequuntur.

¶ Sulcius acer

Ambulat, & Caprius, rauci male,

Et Acro & Porphyrio plurali numero rauci leguntur.
Quod etsi aliquo pacto intelligi queat, malim tamen legere, raucus male: Videlicet, ut Sulcium acrem, hunc autem raucum appellarit, quod nos olim admonuit D. Erasmus præceptor noster. Notarunt hoc etiam alij.

¶ Nulla taberna meos habeat, neq; pila tabellos.

Supplendum puto coniunctionem cum. Mirum uero cum nostri grammatici tam copiosi sint in supplendis uerbis, cur hic ita dormitarint. Esto, inquit, ut tu sis similis Cœli Byrriq; latronum, ego non sim similis Sulcij aut Caprij: cur igitur metuis me? cum nulla taberna meos habeat, neq; pila libellos. Hoc meum est iudicium, sequatur quisq; quod ipsi uidebitur.

¶ -uidos uicinum funus ut ægros.

Exanimat.) Quæ Porphyrio hoc loco adducit, placent. Acro non contentus ijs, sua affuit nugamenta de auaris. Badius cupidos uitæ exponit, sed sequar Porphyronem, qui intemperantes intelligit per uidos.

SATYRA V.

¶ -huc appelle, trecentos inseris.

Verba sunt nautæ (inquit Porphyrio) irascentis, cum plures naui imponantur quàm pepigerat, id est, pactus erat. Alijs uidentur hæc puerorum uerba ad nautam nimis cupidum multos accipere, quod etiamnum hodie in consuetudine habent, quanquam in conductæ naui fors

taſſis habebit locum Porphyriionis expositio.

¶ ac miſſæ paſtum retinacula mulæ

Nauta.) Synchysis eſt, præterea miſſa mule gignendine an dandi caſus ſit, per ambiguū. Porphyrio uero ait: Poſtq̃ obdormierunt uiatores, ducit nauta mulam diſiunctam paſtum, ac nauis retinacula ad ſaxum ligat. Hæc ille. Ex quibus uerbis per Syllepſim accipimus uiatores eos, qui naui uehebantur.

¶ Prætextam & latū clauū, prunæq; batillū.

Acro nihil hic notat, quā prætextam purpuream exponens, quæ in pectore extenditur ſenatorum: quæ uerba corrupta puto, & mutila. Porphyrio clariuſ hæc expoſuit, Luſcum Poetæ riſui fuiſſe, quod magni penderet indutū ſe eſſe lato clauo ac prætexta, & de balneis publicis prunas ſibi domum à mediſtiniſ aſſerri. Landinus per batillum uaſculum intellexit: prunas autem intelligi quibus ferrum candefcat ad inurendam rei notam. Hæc ille. mihi conſinxiffe uidetur, & ſecutus tamen eſt cum Badius. At Batillum ex Plinij lib. XXXIII. cap. VIII. apparet ferreum eſſe inſtrumentum paleſtæ ſimilitudine, quo prunæ præbentur. Nam ubi de duabluſ argenti differentijs incipit, Batillis (inquit) ferreis candentibus ramoſo impoſito, quod candidum permaneat, probatur. Hæc Plinij uerba belle cum Porphyrio ne conueniunt. Fieri autem poteſt, ut Landinus Catillum legerit, ut quidam alij.

¶ Quæ ſupereſt Caudi cauponas.

Obscurus est sermo. Porphyrio autem, à Capua (Inquit) profectus in Cocceij Neruæ uilla mansisse se indicat, quæ est supra tabernas Caudij oppidi. Hæc ille. Quæ uerba, si recte intelligo, innuunt non fuisse Caudij Poetam & comites, sed supra Caudium, extra uiam in Cocceij uilla. Poeta tamē more suo cauponas eius oppidi taxat, apud quas aliàs diuertit. Nam Venusiam hæc etiam ducebat uia. Quod aut alij superest exponunt, id est, excedit, quasi qui in Cocceij uilla melius accepti fuerint q̃ in Caudinis cauponis, frigidum mihi uidetur. ¶ Cāpanū in morbū, in faciē permulta iocatus

Ordo est: Permulta iocatus in Campanum morbū, in faciē. Non igitur locum habet, quod noster annotator in, mutat in ob, satis impudenter ut cætera solet. Quis aut sit ille morbus, commentatores non satis luculenter explicant, oris uidelicet fœditatem, aut arrogantiam, ut Acro. Ego propemodum adducor talem quendam fuisse morbum, qualem hodie neapolitanū uocant, ex eadem regione in has nationes nostra ætate à militibus non sine clade multorum hominū allatum, qui faciē, corpusq; miserrimis cicatricibus æturpare solet. Quæ ego non minus nocuum quàm lepram puto, multiq; boni uiri in ea sunt opinione. Porphyrio uero putat ore immundo fuisse Campanos, atq; inde uideri quibusdam Oscos dictos, quasi obscænos, quam opinionem ridet Festus Pompeius. Porro Oscos ultra Circæos in Campania habitasse author est Plinius lib. tertio cap. quinto. Rogabat

¶-rogabat Deniq; cur nunquam fugisset.

Nunq̄ legendum puto, non, unq̄. Est autem manifesta ironia & sermo perq̄ obscurus, innuit enim neq; cum libra farris contentū, neq; gracile, neq; pusillū, ideoq; sæpe fugisse: & libram farris contemptim dixit pro demenso, cum Demensum quaternos contineret modios, ut auctor est Donatus in primam Phormionis scenam.

¶ Nam uaga per ueterē dilapso flāma culinā.

Dilapso legit Acro, ut sit adiectiuum ad Vulcano, quod placet. Noster bellus annotator rursus hic ausus est adijcere uerbū est: præterea ad finem uersus coniunctionem, & : legit enim dilapsa est flamma culinam, & Vulcano summum properabat lambere tectum. Vbiq; deest illi aliquid, ubiq; hiat sententiæ iunctura. Sed hic nostræ ætatis emergendi modus est per summam optimorum authorum iniuriam.

¶ Conuiuas auidos cœnam, seruosq; timēteis.

Et hic locus obscuritatem habet ob ambiguitatem participij timenteis, sit ne seruorum an cōuiuarum epitheton. Deinde, qui rapere cœnā, qui extinguere uelle intelligantur, cum dicat, omneis uideres, qui timeant et qui timeantur, & quid timeant. Cōmentatores ferē silent, nec ego coniecturas meas ubiq; adferre possum.

¶ Nā Canusli lapidosus, aquę nō ditior urna.

Equuntutium Canusio præfert. Nam in Equuntutio ait bonum esse panem, Canusij lapidosum, & qui non urna aquę ditior, significans æque Canusij malam esse

quam atq; Equuntutij. Quamquam illud ditior, quid
referat panemne an locum, ambiguum est. De loco et si
uidetur durum, non est tamen omnino absurdum, quip-
pe quod uerbum proximo sequitur uersu.

¶ (Inde Rubos fessi.) In Rubos, habebant aliqui li-
bri, sed errant. Seruius lib. 1. Georgicon ad illud Virgilij:
Nunc facilis rubra texatur fiscina uirga, exponit, quæ
circa Rubos Italiæ abundat, plurimaq; nascatur: Allez-
gatq; hūc locum Horatij. Mancinellus de sanguineo uir-
gulto intelligi posse putat. Quare Seruius ad hoc oppi-
dū deducat adiectiui appellationē equidē mirabar, for-
tē q. rubeus, a, um, nō sit uox Latina, nisi à rubis: quan-
tū rubra etiam in Virgilio legi possit. Sed iudicent hoc do-
ctiores. Rubos autem Italiæ oppidū omnes habet, quod
nemo opinor ignorat. Lādinus Campaniæ ait. Ego Apu-
liæ puto, inter Canusium & Barium: nota etiam apud
Ptolemæum nomina, maxime uero ex hoc itinere.

SATYRA VI.

¶ (Non, quia Mecænas Lydorum, &c.)

Non quia habes (inquit Acro) Hetruscos sineis, quos
incoluit quicquid Lydorum fuit, & quæ sequuntur reli-
qua. Si ea Acronis sunt ac non alicuius impostoris, nē il-
le egregie ineptus est, qui non modo non explicat nobis
authoris sensum, sed etiam corrumpit, quod quia alij
etiam notarunt, à nobis omittitur.

¶ (Ante potestatem Tulli.) Tulli pro Tullij. Nā
Seruium Tullium Sextum Romanorum regem innuit.
Acro

Acro aut non appositè allegat Virgilij uerba Aeneidos VI. Ocia qui rumpet patriæ, residesq; mouebit Tullus in arma uiros: cum Virgilius ibidem de tertio Romanorum rege, nempe Tullo hostilio loquatur, Qui utiq; nō ignobilis fuit. Badius autem scribit: Tullus unus fuit ex septem Regibus Romæ seruilis conditionis: Tullius autem orator insignis. Sed de eo non fit hic mentio. Hæc ille. dignum notatu scilicet quasi nullus alius Tullius q̃ Cicero fuerit. At Tullus Romanorum Rex non fuit seruilis conditionis, tertius nempe. Tullius autem uidelicet sextus, de quo hic loquitur, fuit utiq; . In commentarijs itaq; non oportuit hæc corrumpere. In carmine propter synæresim utiq; ita ponere licuit, quanquàm ego hæc Synæresim passa, uelim ubiq; duplici ij scribi, si usus reciperet. Tullij, Valerij, &c. ut Dij, ijdem.

¶ Inuidia accreuit: priuato quæ minor esset.

Hæc Acro interrogatiue legisse uidetur, mihi magis placet simplex enuntiatio exempli causa eius quod præcessit.

¶ Ut si qui ægrotet, quo morbo Barrus.

Hoc in loco noster annotator carmina pessime corripit, ineptissimeq; legit ad hunc modū: Ut si quis ægrotet quo morbo? ut Barrus haberi si cupiat formosus. Tantam audaciam non uidi multis annis in quoquam. Sed scilicet tanto audaciores sumus, quāto indoctiores. Non uidit is carminis legem, si quis pro qui legerit, id neutiquam habere locū. Octauum autem hinc carmen

dij boni q̄ eleganter secat. Vt Tullus rex non multo disti-
milius Metium Suffetium. Curare enim ad præceden-
tia, querere autem ad sequentia referri putat.

¶ Tū ne Syri, Damæ, aut Dionysi filius.

Colloquium est irati atq; indignantis populi in am-
bitiosum quendam. Tūne filius Syri (inquit populus) aut
Damæ, aut Dionysij, audes deicere e saxo ciues? aut tra-
dere Cadmo? Respondet ambitiosus: quid ni audeam? cū
collegam habeam Nouium uno post me gradu humilio-
ris conditionis, quippe liber ego, etiamsi libertino pa-
tre natus, cum Nouius aliquando seruus fuerit, nunc li-
bertus? Obijcit rursus populus, scilicet ob hoc superbia-
endum tibi, q̄ Nouium præcellis? atq; ob hoc te Paulo
aut Messalæ æquandū censes? Respondet rursus ambitio-
sus, aliquid esse præcellere Nouium. Quippe qui tam
clamosus sit, ut quamlibet aliam magnam uocem super-
rare queat. Tandem quasi placatus populus, uictusq;
saltem hoc nos tenet, respondet, alioqui insurrecturi ad-
uersus te, sed uicisti. Est autem amara ironia, & per
transitum amare etiam tactus Nouius.

¶ Nunc quia Mecænas tibi sum conuictor.

Quod tibi sum conuictor homo libertino patre na-
tus, plures reprehendunt, sed immerito. Quod autem
Tribunus militum, forsitan merito? Nam hoc illi distimi-
le est, hoc magno loco natis melius conueniebat, quæ
fortuna mihi nō contigit. Illud à uirtute procedit, quæ
utiq; mihi contigit. Quare iniuste mihi amicitiam tuam
obijciunt.

abijciunt. Atq; hic est uerus sensus horum uerborum.

- ac mala lustra.) Mala lustra aut (inquit Porphyrio) perpetuo epitheto dixit. Nec enim sunt bona ut ad discretionem eorum mala dixerit. Hæc ille. Quæ Acro autē adducit de lustris, ubi præda uidetur inclusa, mihi non placent. Longe aut incptissimū quod annotator noster ait, lustra Horatiū pro temporibus posuisse. Quæ uero ratio commouerit eum, nihil nos mouet. Catonis enim uerba sunt laudantis eum, qui maluit rem cum scorto habere, quàm cum maritata.

¶ - si & uiuo charus amicis.

Post amicis non ponemus colon punctū. Nam hyperbaton nondū finitum est, quod sexto ab hinc uersu cœperat. Est enim sensus: Quod purus ac insons sum, quod charus amicis, debeo hoc patri meo, qui horum omnium est causa.

¶ - magni

Quo pueri magnis è Centurionibus orti.

Pulchra nominū collusio magni pueri, è magnis nati Centurionibus. Flauium autem Calculatorem sui temporis notat, aut Romanorum potius mores, quemadmodum in arte dixerat:

Romani pueri longis rationibus affem

Discunt in partes centum deducere.

Quæ de Flauio in Porphyrione leguntur, corrupta sunt, nec à nobis restituta.

¶ - Astat Echinus

Vilis, cum patera guttus.) Quidam, quòd nimis asyndeta hæc uisa sint, legunt echino, & uilis con-

ungunt cum guttus. Vellem autem à commentatoribus diligentius explicata hæc nomina. In Porphyrione quædã corrupta sunt, in Acrone confusa: quippe quædam etiam falsa, ut guttus genus unguenti, cum uasis sit genus. Atqui apud me non est certum utram lectionem magis probem. Campanam suppellectilem intelligo sic stilia potius, quàm anea. Nam hic omnia humilia describit, ut patet de escis, porro, ciccre, & lagano.

SATYRA VII.

¶ Hybrida quo pacto sit Persius ultus.

Hybrida quare dixerit Poeta, Acro ut minimum quinque describit rationes. Sed scilicet fecunda est ignorantia. melior est ratio Plinij libro VIII. cap. LIII. Et ex eo planum, cum is esset diuersis natus parentibus.

¶ Sisennas Barros.

Acro Sisennam Barro unum facit, Porphyria duos, quanquam in Porphyrione Varus legitur errore ut puto codicum. Barri meminit priore epistola ut hominis libidinosi. Mea quidem opinione Horatius Sisennam Barro unum intellexit, non duos, alioqui dixisset Sisennas Barrosque ut equis præcurreret albis, quod & carmen patitur. Meminit D. Erasmus in adagio: Equis albis præcurrere. Illud autem cõuenit, quod tertio deinde sequitur uersu, ab Acrone per præteritum perfectum expositum est. Sed nõ mirum, cum Glauci & Diomedis permutatio apud Homerum Iliados? notissima, ibidẽ diuersa narretur. Sed elegantissimum est quod de aurea securi

securi fabulatur idem Acro. Magis eo in loco Porphyrio placet de abruptis atq; nimis altis locis Poetam loqui, ad quæ non facile eatur ad cædendum ligna. Deniq; quæ ad finem huius Satyræ de Cuculo dicuntur, maxime intelliguntur ex Plinij libro 13. cap. 26. quæ uerba eleganter D. Erasmus tractat in adagio, Cuculus.

SATYRA VIII.

¶ Nam fures dextra coërcet) Quia fustem tenens figuratur, inquit Acro. At in Priapeis falcem habere fingitur. Quod autem post aliquot uersus de cippo dicitur, Mille pedes in fronte, ad uiam uersum intelligitur, introrsum autem trecentos. Est nihilominus longitudo secundum mille, latitudo secundum trecentos pedes intelligenda: Si quidem omni in re maiori distantie longitudo attribuitur, ut author est Ptol. lib. 1. Geographiæ, cap. 6. Acro tamen contra exponit. Illud autem quod postea de luna rubente dicitur, ne foret his testis, post magna latere sepulchra, idem Acro de ueneficis intelligit. Sed quomodo eæ latere uolebant, ne essent conscie? Illud Caliendrum etiam satis diuerse à commetatoribus expositum. At si dentes apposititios Canidiæ ut uetule per iocum ac risum excidisse intelligimus, quædrat nimirum & Saganæ supposititiū crimen, quæ pro naturalibus capillis accipiebat, excidisse, id quod innuit Acro. Nam quod Gibbam Porphyrio ait, non intelligo.

SATYRA IX.

¶ Si bene me noui, non Viscū pluris amicū.

In Porphyrii commentario, ut plerique habent eodices, Tuscus pro uiscus legitur: ita ut quibusdam Tucca designari uisus sit. Sed Viscorū mentio est etiam sequenti Satyra non ita longe à fine, ut non sit tutum quicquam mutare ad codicum, qui corruptissimi sunt, fidem. Sed et Varro pro Variū plerique habet codices. Verū de his duobus lib. 1. odorū diximus, ode 24. quæ quidem scire potuimus.

¶ Garrulus hunc quando consumet cunctos.

Et Acro et Porphyrio κατὰ τὴν ἰδίαν disiectam dictionem quandocumque; prolatam asserunt: quid autem hoc loco significet, non explicant. Tu uide an non pro aliquando sit posita, aut quandoque. Natiuam enim significationem hoc loco sensus uix admittet.

¶ Quod ni fecisset, perdere licem.) In commentario Acronis, ad hæc uerba adijcitur: adesto mihi: quæ quid sibi uelint, comminisci non potui. Continuo post ad hæc Poetæ uerba: Et propero quo scis: omissa est obligatio, Et legendum in Acronis commentario: Non oblitus est Horatius, quod dixit sibi uisendum esse nescio quæ. Nisi aliter legerit Poetæ uerba Acro. Rursus statim post ad illa uerba: Mecænas quomodo tecum: deest, ait. sed agit legendum. Illa autem: Nemo dexterior fortuna est usus: Poetæ uerba sunt, laudantis modestiam Mecænatibus. Qui cum fortunæ beneficio potuisset longe maior esse, noluit. Cæterum Badius sæpe Poetæ uerba dat Garrulo, et contra. Porphyrio admonet, olim duobus punctis interstincta fuisse, quæ sanè hodie non apparent. Verum

Verum ea omnia prosequi non est nostri instituti.

¶ Hodie trigesima sabbata uin' tu.

Acro quatuor expositiones hic adfert, ut est copiosus, quoties nihil certi adferre potest, quarū utinā una sit uera. Iudæi autem quomodo Neomenias dicunt, cum ea uox sit græca? Atqui hoc non mirādum, cum oppedere exponat contra pedem opponere. Badius uero subtilius scilicet obtemperare. Illud autē, curtis, Acro exponit, quia pellicula imminuti sunt. Quia Moses rex Iudæorum, cuius legibus reguntur, negligentia medicinalis effectus, & ne solus esset notabilis, omneis circuncidi uoluit. Hec ille. Elegans sanè organum Acro, per quod ueritatis lucē opprimere conatus est dæmon. Nota autē latinitatem siue Acronis siue impostoris alicuius, negligentia medicinalis effectus, pro, indigens medicina: & notabilis, qui pellicula careret, atq; inde omnes ad id coactos, quā elegans persuasio diaboli ut culpetur Moseos factum, quod à Deo edoctus atq; iussus erat.

¶ Et licet antestari.

Antestari legendum, quasi ex circumstātibz aliquē testem facere, idq; auris attactæ monitione, Vide D. Erasmus in adagio Aurem uellere. Quidam temere mutauerant in attestari, parū memores & quædā alia apud ueteres ad eam esse formā, ut Anquirere apud Liuium.

¶ Sic me seruauit Apollo.

Acro hic silet. Porphyrio de Homérico sumptum testatur: allegat autem ad hoc Lucilium, quæ uerba adco

corrupta sunt, ut ego restituere nequiverim. Ceterum locus esse uidetur Iliados quinto, ubi Apollo e Diomedis manibus eripit Aenean. Quidam ad Apollinem in iudiciali foro referunt: ad quem in ius garrulus ille ab adversario tractus est, atq; ita liberatus Horatius.

SATYRA X.

Quæ ab initio huius Satyræ octo sunt carmina, in plerisq; libris non habentur. At ea videntur uel Horatij uel simiæ eius. Ablata tamen uideri possunt etiâ Poëtæ consilio, q; notauerat quendam ex humili genere factum potentem: cū Poëta ipse libertino patre natus esset. Legendum autem in uersu sexto Exornatus, non exhortatus: ad eum sensum, quo Teretianus Chremes de Syro: adeo exornatū dabo, adeo depexū, ut dum uiuat, meinerit semper mei.

¶ nam sic

Et Laberi Mimos, ut pulchra poemata mirer.

Si dico Lucillum ideo bonum Poëtam quod habet facetias, idem mihi dicendum est de Laberio mimografo. Hæc Acro. Quare illud, nam sic, alij non recte mutarunt in, non sic, ut Badius excudit. Acronis autē uerba hic cito ut menti Poëtæ congrua, alioqui me non haberet subscribentē. Et sanè in hac satyra aliquot locis binæ, aliquot terna uidebis Acronis commentaria, aliquando contraria. Vt de Pitholeonte, quem nunc Rhodium facit, nunc de Canusio, ut ipse loquitur. Item Luteum Rheni caput, bisariam exponit, prorsus contrario sensu. Priore ita. Non quia luteum caput habet (inquit) Rhenum

Rhenus, sed quod luteum facit ipse describendo male. Et hæc placet expositio. Altera, Luteum (inquit) & ad naturam fluminis retulit, quoniam semper turbidum est, & ad uitium Alpini Poëtæ. Hoc falsum est de Rheno. est etiam contra Poëtæ & sensum & mentem.

¶ Forte epos acer Ut nemo, Varius ducit.

Hoc loco ex Acronis commentario non facile expe-
dies, utrum Varius molle ac facetum tribuat, an Virgi-
lio, Doctiores autem omnes Virgilio attribuunt. Por-
phyrio etiã facetum exponit, elegans. Meo iudicio Virgi-
lio dare uult Poëta naturæ illam simplicitatem, qua ue-
hementer enituit. Quintilianus etiam pro exemplo ad-
ducit hoc ex primo Aeneidos carmen:

Miratur molem Aeneas, magalia quondam.

Sed incredibile est quod hoc loco insanat annotator no-
ster. Nam epodum legendum contendit pro epos: & rura
pro rure. Et molle ac facetum ad Varium refert, hoc sen-
su: Nemo ducit Epodum. scilicet carmen molle atque facetum ut acer
Varius. Camœna gauderes annuerat rura Virgilio. Hic
uere cuculus mediã de Epodo corripit, & magna auda-
cia Poëtæ sensum inuertit, sed piget amplius de eo loqui.

¶ & Græcis intacti carminis author.

Hoc ideo dictum (inquit Porphyrio) quia nulli Græ-
corum hexametris uersibus hoc genus operis scripse-
runt. Acro idem cum dicat, admiscet tamen alia pro-
pæmodum ab his dissona.

FINIS ANNOT. IN I. LIB. SER.

IN Q. HORATII

SERMONVM LIB. II. HEN.

GLAR. ANNOT.

SATYRA PRIMA.

¶ Missus ad hoc pulsus (uetus est ut fama) Sabellis
Sabellos manifeste accipit pro Samnitibus. Verisimi-
 le est enim bello Samnitico hoc oppidum à Samniti-
 bus possessum, deinde eis pulsus, Romanos suos illuc mi-
 sisse colonos aduersus Appulos Lucanosq; præsidium,
 ut de Luceria patet lib. 9. ab urbe cond. apud Liuium. Id
 hac de causa admonemus, quod sæpe aliàs in hunc Poeta
 tam Sabellum exponunt Marsum nostri cōmentatores.

¶ Ceruius Iratus leges minitatur & urnam.
 Virgilius lib. 1. Aeneidos uno item carmine breui-
 ter utrunq; complexus est: Partibus æquabat iustis, aut
 sorte traherat. Vt hic Horatius per leges intelligat in
 certis rebus latam sententiam: per urnam in rebus du-
 bijs. Et hunc locum recte explicuit Badius.

¶ Scæuæ uiuacem crede nepoti Matrem.
 At hunc non recte: Scæuam enim mulierem putauit,
 & Nepotem generis cōmunis: cum locus totus ironicos
 sit dictus, ut testatur Porphyrio. Scæua autem filius ma-
 trem ueneno extinxit, in cuius manum iocatur Horat-
 ius, piam dicendo, quippe Scæua non dextera, sed uene-
 no pugnabat. Illud, mala, quod quarto sequitur uersu,
 Badium fefellit. Sed id uel ad dextram referri potest,
 uel

uel quod malim ad cicuta. Nam cicuta nominatiui est casus, quasi Poeta dicat, innocēs est Scæuæ dextera, mala cicuta tollet anum uitiato melle.

¶ & qui

Duxit ab oppressa meritū Carthagine nomē.

Africanum Scipionem (inquit Acro) dicit, qui Africam funditus, Numantiamq; deleuit: unde postea Numantinus dictus est. Hæc ille. De posteriore Poeta loquitur Africano Aemiliano, qui Carthaginem (nō Africam ut Acro habet) Numantiamq; deleuit, Et Africanum nomen etiam adoptione habuit. Numantinus autem ubi dicatur, non memini. Ex his autem cōstat Lucillium uixisse tertio bello Punico: cum Ennius secundo. Et Ennium superioris Africani bella scripsisse, Lucillium priuatam uitam, in gratiam inferioris Scipionis ut putato: quod ideo admonemus, quod ferē commentatores hæc confundant. Ergo oppressa hic exponēdum extinta. C. autem Lælius est, à quo Ciceronis dialogus de amicitia nomen habet, Scipioni Aemiliano amicissimus. Cos. anno ab urbe cond. 614. Quo tempore multi uixere Metelli etiam consulares: de quo autem Lucillius scripserit, certum nobis nō constat, de Lupo adhuc minus.

¶ Si mala condideris in quēquam carmina.

Condideris legendum secunda persona: futurum enim frequenter producitur, quamuis etiam quandoq; corripiatur uicinitate præteriti & significatione, & terminatione. Et mala pro maledica dixit, cū Horatius

pro uitiosa repetat, ut & Acro & Porphyrio annota-
runt. Sed Horatij uerba post esto, incipiunt. Cæterum
Badius hic non recte facit nouam interrogationem: Sed
si quis condiderit bona, quid de eo? Respondet Treba-
tius, talis laudatur Cæsare iudice. Hæc ita Badius. Verū
iudice præcedit non solū uerbū laudatur, sed etiā condi-
derit. Quod lector statim uidebit. Vltimum aut carmen
in postremis uerbis difficultatem habet: num Poëta de
se secunda persona pro quauis usus sit, an missus de Tre-
batio, pro frustratus positum intelligamus. Porphyrio
etiā tabule, id est, subsellia exponit, quod ego non intel-
ligo nisi ultimum carmen Trebatio potius demus.

SATYRA II.

¶ sed quem præcepit Ofellus.

Rusticus.) Recte Badius hic Acronis ineptias ar-
guit: sunt enim oppido futiles. Nec satis mirari possum,
quis has nugastam eleganti Poëtæ assuerit. Multo di-
gnissimus erat Horatius, ut alios haberet commentatores:
sed hoc eius fuit fatum.

¶ Carne tamen quamuis distat nihil hac magis illa.

Quæ hoc in loco Porphyrio adfert, impostoris alia
eius esse puto.

¶ Donec uos author docuit Prætorius.

Mirum quàm hoc loco nec secum, nec inter se conue-
niant Acro & Porphyrio. Acro ait Afellium prætorē
designari, alios tamen Sempronium uelle. Porphyrio
Plotium Plancum prætorium, cui statim subnectit Ru-
fum

sum prætorium. Plinius lib. 10. ubi de ciconijs nihil eius rei meminit. Cornelium tamen Nepotem Augusti principatu mortuum, scripsisse ait: Ciconias magis placere quam græves, nihil addens ipsenē primus eius rei inuentor esset, an alius quispiam.

¶ Hac urger lupus, hac canis angit.

Quidam ad animalis naturam referunt: sed uidetur Horatius ad Lupum Rutiliū, de quo priore Satyra: & Auidienū Canem, de quo hic, retulisse, per Rutiliū uocem ac luxuriosum, per Auidienum sordidū innuens.

¶ In neutram partem cultus miser.

In neutram partem, hoc est, neq; sordide, neq; nimis splendide: hoc recte Badius. Sed illud, miser, pro misere uel anxie positum uidetur: ut, misere amat. Est enim misere cultus luxuriosus in unā partem: sordidus in alterā morose, atq; etiā misere. Porro luxuriosi exemplum uidetur Albutius seuus in seruos, quod in conuiujs appetendis non satis festinarent, muniāq; obirent, quæ illis ipse iniunxisset. Auari aut ac sordidi exemplum Neuius qui cōuiuis unctam, id est, sordidam præbebat aquam.

¶ Rancidum aprum antiqui laudabant.

In laudabant argutia est, laudabant (inquit) non quia nasus illis nullus erat, id est, non quod ignorarent rancidam esse factum ex conseruatione longiore. Sed credo hac mente, &c.

¶ Non ego, narrantem, temere cdi.

Acro cum paulò ante proscriptum fecisset Ofellum,

Et ab initio Stoicum quēdam Philosophum, hic concilio
nantem tamen recte intellexit. At cui connectat aduersa
bium temere dubitauit. Ego ad edi referendum puto,
non ad narrantem. Et narrantem uidetur παρατατα
κῶς ad modum græcum, Latine enim uix ita incluseris.
Et noui nō recte dixit repetēdū esse Acro. Sed ordo est:
Tu uideas metato in agello Cū pec. Et gna. fortē merc.
colonum narrantem. Non ego temere edi in luce prof.

SATYRA III.

¶ Postquam omnis res mea Ianum.
Ad medium.

Iani statuę tres erant (inquit idem) ad unam illarum
solebant conuenire creditores Et scēnatores, alij ad
reddendum, alij ad locandum scēnus. Hec ille. Porphy-
rio autem ait, omnes ad Ianum in Basilica stabant scēna-
tores. At lib. I. epistola I. Et Acro Et Porphyrio fa-
tentur duas esse ad Basilicam Pauli. Verum quia Hora-
tius medium ait, uidentur fuisse tres. Meminit Cicero ad
finem lib. II. Officiorum. Sed toto hoc genere, inquit,
de querenda, de collocanda pecunia, etiam de utenda,
commodius à quibusdam optimis uiris ad medium Ianū
sedentibus, quā ab ullis philosophis ulla in schola dis-
sputatur. Vbi male legitur ad medium ianuę, ineptiusq;
ab commentatoribus in hemicyclo exponitur. Hunc lo-
cum primus eruit nobis D. Erasmus Roterod. uir natus
ad hoc, ut errores ex optimorum authorum libris tol-
lat, que madmodum monstra ex mundo Hercules.

Cum

Cum Ilionam edormit.

Quæ hic Acro adfert de Iliona, ut loco fratris, filium posuerit, ita ut Polymnestor deceptus filium trucidauerit, abs quo conficta sint, imò à quo recepta, mirari satis nequeo. Ego fabulæ nomen Ilione fuisse puto, & Fusum uel eius, uel Hecubes personam, Catienum Polydori obtruncati egisse. Quod ex hoc carmine apparet, quod in Acronis commentario citatur: Mater te appello, soror ò surge & sepeli me in Porphyriionis cõmento aliter legitur, quasi octonarius iambicus. Sed nõ solum ibidem hic est error. Ea omnia sanare nec possumus, nec nostri est propositi.

¶ Nescio an Anticyram.

Multum Anticyræ (inquit Acro) dandum est avaris: quasi Anticyra herba sit, quòd planè puto illum existimasse: quippe qui paulò post dicat: posuit autem Anticyram pro medicamine. Simile est quod paulo post exponit: Dare centum, id est, ducentas libras, nouem modios grani. Hæc ille. Quis pateretur hæc à puero, si quem quis audiret ita delirantem? Nunc editis libris in authorem tam uetustum ac elegantem talcis nugæ pro enarrationibus legimus.

¶ Is intestabilis & sacer esto.

Intestabiles (inquit Acro) appellabantur, quorum testimonium non ualebat. Porphyrio autem, Antiqui eos (inquit) quos in testimonium dimitti nolebant, intestabiles uocabant. Hæc ille. Multa similia Iurisperiti.

Badius autem instabilis exponit, id est, testamenti exopers, & rerum mearum: idque propius uero hoc loco. Non possum autem satis mirari insignem impudentiam nostri authoris, qui tres dictiones ex una facit. stabilis in te: & ambo nominatiui casus censet. Præterea post uerbum, adiicit aut, contra & sensum, & mentem authoris. Huic tam audaci corruptori modestius quam oportuit respondit Badius. Ideo ea repetere super sedebimus.

¶ quorsum insanus? quid enim Ajax Fecit?

Badius putat hæc Agamemnonis esse uerba: at ego puto plebeij, qui dicat Agamemnoni: quo genere insanæ laborauit Ajax qui cum insanum appellas, cum insis non minus insanus? quod statim probabit.

¶ ac Thusci turba impia uici.

Mira est contentio authorum de hoc uico, ubi, & qua parte ciuitatis, quando ceperit, & quare eius turba hic impia dicatur, quos omnes componere non est nostri instituti. Hoc autem risi, quod Annuus quidam Viaterbiensis egregie stomachatus & in Liuium & in Dionysium Halicarnasæum, sub Romulo, authore Varrone, non sub Porfena, huius uici nomen fuisse ut illi uoluere, contendat. Deinde turbam impiam dici, quæ patriam reliquerint, alioqui religiosissimos: quasi Poeta, non suare spexerit tempora: & à septingentis annis mutatio mira fieri potuit: nimirum ut tota Roma mutata fuerat ex sobria in ebriam, ita & uicus hic ex religioso in impius.

In Acronis uero commentarijs Aricinis legendum, pro Hercinijs.

¶ Sume tibi decies, tibi tantundē, tibi triplex.

Vt in decies intelligimus centena millia HS. ita in triplex intelligo tricies centena millia HS. Hoc est, ter decies siue ter tantum quātum uel uenatori, uel piscatori. Ratioq; subiungitur: Vnde uxor media currit de nocte uocata, uel citata, ut Porphyrio legisse uidetur. Badius hæc exponit quasi idem sit tricies HS. & triginta sester tia. item decies HS. & decem sestertia: cum Budaus, ingens Gallie nostræ ornamētum, hæc in immensum differre non minus luculenter quàm erudite ostenderit.

¶ Quid: cū Picenis excerpēs semina pomis.

Inter Picenum & Picentem hoc interest, Picenum uas dicimus, Picentem, hominem. Hæc Acro: quæ ego corrupta puto. Picenum enim regio est prope Umbros, Anconam usq; tensa. Picentes uero uicini Lucanis ac Hirpinis, ab alteris originem duxere, ut Strabo author est libro quinto ad finem.

¶ atq; ignem gladio scrutare.

Pythagoricum est, inquit Porphyrio. D. Erasmus Roterod. trifariam hoc ab authoribus magnis usurpatum docet in Adagionum uolumine, ubi de Pythagoræ Symbolis. Ceterum Poeta hoc loco ut ostendat amorem insanum magis puero aedificante casas, hoc ait: Pueri lusum, stultum illum quidem, sed innocuum, neque quicquam periculi aduchentem: Amatoris autem stult-

titiam sepe cruorem adducere, sepe etiam ad crudelitatem prouocare: id quod & de Mario continuo probat. Præterea Ceritus nomen quidam ἀπὸ τῆς κέρειας & deductū putant. Sed ego malim cum Nonio dictum asserere, Cerritum quasi Cereritum, id est, Cereris ira percussum, atq; ideo primā longam, ut in ferrē pro fererē.

¶ Chrysippus ponit fœcūda in gēte Meneni.

Menenius (inquit Porphyrio) fuit illis temporibus insanus uel certe plebeius, qui tamen uideri uoluit & Menenio illo, qui senatum & populum in gratiam reduxit. Hæc ille. Significat igitur Menenium in hoc stultum, quod altioris originis esse uoluit quā erat. locus autem in Porphyrione corruptus erat.

¶ Stoice post damnum sic uendas.

In, sic, uidetur esse argutia, quasi diceret, ita precor ut omnia uendas pluris, modo mihi dixeris qualem borem stultitia, ut sic te Diua Potens Cypri. deinde satyrica reprehensio in, post damnum.

¶ Aedificas, hoc est longos imitaris.

Insaniam ostendit quod ædificet, deinde quod breuius longos imitetur, innuit pauperem illum uelle æquare se diuitibus, quod etiam insanie genus non uulgare, etiamsi frequentissimum uulgatissimumq;.

¶ Maior dimidio.

Quidam putant hæc Pulli respondentis uerba esse, qui dicere uelit matri uitulum dimidio maiorem fuisse quā ipsa esset cum se semel inflasset, sed mihi continuus

ius uidetur sermo matris, quasi quæ putet immane,
monstrum quod dimidio maius esset q̄ ipsa inflata: ita
enim ipsi uisum est, & procedit optime iocus apologi
ad pusilli hominis existimationem, quam de se concipit.

¶ Non dico horrendam rabiem.

Mira loci huius uariatio tum lectione, tum exposi-
tione: quidam dicam pro dico legunt, quidā desine, qui-
dam desino. Ceterum multæ expositiones esse possunt,
est tamen uelut duorum concertantium ac conuitian-
tium sermo, ita ut propè simul loqui uideantur. Damasippus igitur rogatus, egregie Horatio Stultitiam obij-
cit, quod ædificet, quod carmina faciat, quod cultum
censu maiorem ostendet. Deniq; quod & in amorem fu-
rat. Horatius contra, Damasippum admonet ut suis se
teneat, adiecturus fortassis aliquid, nisi Damasippus ob-
turbasset. Tandem Horatius tanquam offensus ac iam
abiens, pronūtiat Damasippum maiorem esse stultum.
Quidam etiam hæc uerba, non dicam horrendam ra-
biem, ita intelligunt, quasi dicat, horrendam rabiem ob-
ticeo, quia desino. Sed cultum maiorem censu, mille fu-
rores puellarum puerorumq; dicam. Potest etiam, iam
desine Horatius, ut interturbās dicere, ut reliqua omnia
interturbantur.

SATYRA IIII.

¶ -nanq; marem cohibent callosa uitellū.

Obscure est hoc dictum. Acro exponit marem, id
est, sortem, durum, noster annotator pro meliore, sed

sensum tamen non explicant. Propius uero uidetur, quod Badius ait, marem uitellum, unde masculus nascatur si supponatur, & cohibent pro, in se tenent. Illud callosa maxime explicatum hoc loco uelim: nam callos multos habentia non satisfacit ad sensum eliciendum.

¶ & quibus assis

Languidus in cubitum.

Hæc uerba coniungenda sunt, nec distinguenda post assis. Assos enim quosdā cibos ita aliquando placere ait, ut languidum conuiuiam rursus excitent inuitentq; ad edendū, qui iam ad nullū cibum amplius surrecturus uidebatur. Languidus igitur, hoc est satur, & reponet. i. rursus se erigit à thoro, ut comedat. In Umber autē alia incipit præceptio. Badius sequētia recte exposuit, cōtra insignē nostri annotatoris impudentiam & hallucinationē, qui Umber hoc loco hominis non apri epitheton esse existimauit. Sed illa priora male disiunxit idem Badius. Nā post assis colon posuit, & sequēs carnē sequenti de Apro præceptioni connexuit, quod non placet.

¶ Vineæ summittit capreas non semper eduleis.

Capreas pro hædis exponit Porphyrio, si codex non errat, quod equidem suspicor, quemadmodum & paulò ante corrupta sunt quæ de Vitelli genere, & sungis scripsit, ac de muricum Peloridumq; comparatione. Ceterum si ob uites Baccho caper omnibus aris ceditur, ut est apud Maronem, non uideo, quomodo hic locus de animali intelligatur.

Vener

¶ Venucula conuenit ollis.

Plinius lib. 14. cap. 2. Venunculam uocat ollis aptissimam, alludens ad hunc Horatij locum, ut opinor. Catearum de alece & eius generis alijs, quæ paulò post hic Poëta numerat, uide eundem Plinium lib. 31. cap. 8. Horatius genere neutro usurpauit ut Plautus, sed Plinius feminino.

¶ Ten lapides uarios lutulenta radere.

Badius de lapidibus in poculis intellexit, & palmam de manu. Porphyrio de marmore dictum scribit. Vnde non dubito pro uarios, legendum parios, ut admonuit nos D. Erasmus præceptor noster. Et palmam de scopis intelligendum. Et est sensus elegans ad illud:

Immane est uitium dare millia terna macello.

Angustoq; uagos pisces urgere catino.

Sic non decere aut pulchra sedilia sordidis commaculare scobinis, & Tyrias uesteis dare circū illota toralia. Quare cum Porphyrione hic sensus de marmoribus intelligendus, non de lapidibus in poculis.

SATYRA V.

O Laërtiade quicquid dicam aut erit aut nō.

Post non, distinguendum & à sequente uersu noua sententia incipienda. Badius non attentus ad munus hoc ab Ioue Tiresiæ datum, etenim pro certe exponit, quasi aduerbium sit, & non potius coniunctio rationalis, & magnus Apollo non donat diuinare mihi,

243 IN II. SERM. HORAT.
contra authoris & sensum & mentem. Notum est ridicu-
lum hoc Tiresiae uaticinium apud omnes.

¶ -ergo nunc Dama sodalis.

Omnino Dama legendum, ut in codice Aldino habetur. Annotator noster hoc in loco rursus ostendit se nullius esse iudicii nugatorē, cum uelit legendū esse clama-
re. Sed quia huic Badius satis respondit, nos omittimus.

SATYRA VI.

¶ Si ueneror stultus nihil horum.

Veneror pro honoror exponit Badius, nō recte meo iudicio: honoro tolerabilius esset. Sed quidam suspicantur legendum, uenor, non ueneror, idq; etiam placuit D. Eras. Denormat autem, uersu sequenti & Acro, & Porphyrio legunt, quod item placet.

¶ Matutine pater, seu lane libentius audis.

Pudet me legere quae hoc loco narrat Acro: adeo ineptit. Et septimo deinde uersu: Interiore diem gyro, exponendum, breuiore supra horizonta, uel supra terrā circulo. Badius de epicyclo intellexit, quasi sol etiam epicyclum habeat. Acronis cōmentarius hoc loco quid dicat uix intelligitur.

¶ De re communi scribæ magna.

Recte Badius hunc uersum restituit: De re communi & magna scribæ atq; nouate. Somniauit hoc quoq; annotator noster, sed non assequitur, ut solet, & recte reprehenditur à Badio. Quidam pro, nouate, legunt nouate, per duas dictiones, & placet lectio.

¶ ad puteal cras.

Porphyrio in Epistolam uicesimam libri primi: Puteal (ait) Libonis, sedes prætoris fuit prope arcū Fabianum, dictum q̄ à Libone illic primum tribunal & subsellia collocata sint. Dionysius lib. 3. sub finem, ubi de Neuio Actio (ita enim ipse nominat) eius columnam ante curiam prope sacrum templum fuisse scribit, parūq̄ ab eo distantem aram, cui cos ipsa & nouacula insculpta sint, Locum autem à Romanis Puteum uocari, meminit & Cicero de Diuinationibus. Sed de his satis. Multa Cœlius alia adducit parum ad rem attinentia.

¶ - noster ludos spectauerat.

Hic noster annotator Landinum irridet, quod coniunxerit, noster filius fortunæ: nec tamen ipse explicat sensum. Acronis enim uerba hic non satis faciunt lectori. Sed hoc uult dicere Poëta: Quoties Mecœnas uel ludos spectauerat, uel una luserat, omnes statim dicebant me fortunæ filium, nescientes Mecœnatem me non uti nisi ad ludicra, non ad seria. Atq̄ hic sensus etiam placuit D. Erasmo. Badius non multum aberat à scopo, sed illic non permansit.

¶ - simul domos alta molossis.

Simul pro, statim ut, more huius Poëtæ, & multorum aliorum authorum accipitur. Badius exponit pro pariter. Molossis autem Epiroticis canibus recte idem exponit, quod Acro male pro Creticis extulit.

SATYRA VII

¶ Non dices hodie quorsum hæc tam putida tendat.
 Quidam tandem legunt pro tendant. Ceterum
 Acro ait Horatij esse uerba, cum possint etiam serui
 esse, tanquam mirantis heri silentium.

¶ Etenim fateor me dixerit ille.

Quasi Horatij uerba sunt, inquit Acro. Porphyrio
 autē ait, seruum hoc dicere sub Horatij persona, quod
 mihi quoq; probatur, q. d. seruus, tanto melior sum te,
 quod fatear meum peccatum, cum tu hoc non fatearis,
 imò uerbis decoris obuoluds uitium.

¶ Peccatne superne) Porphyrio exponit, quia
 superior peccat. Landinus, quasi leuius. D. Erasmus pu-
 tat superne pro externe positum q. d. non peccat pa-
 lam. Et sanè Poëta conatur ostendere mulierem imbecil-
 litate, non dedit opera peccare.

¶ Quis nam igitur liber.) Acro ait esse Horatij
 uerba. Sed possunt etiam serui Dauī esse, tanquam secū
 ratiocinantis apud herum. Neq; enim herus nunc tam
 placidus est ut ab Dauo doceri uelit. Quippe qui paulo
 post & Lipidem & sagittas postulet.

¶ Vel cum pauliaca torpes insane tabella.
 Pausia pictoris meminit Plinius libro 11. cap. 2. Por-
 ro quæ sequuntur uerba ambigua sunt, Quod quidam
 Eulium Rutubam ac Placideianum gladiatores fuisse
 existiment, quos in pariete pictos Dauus aspexerit,
 quo sensu Acro uidetur exposuisse illud, contento popu-
 lo. Alij hos tres pictores fuisse eius tēporis putant, quos
 rum

rum picturā sit ammiratus Dauus. Causam addūt, quod antea Pausiæ fiat mentio ueteris pictoris, nunc horum ut nouorū. Et sanè laudē annexam habet hæc pictura, Pausiæ nullam, nisi quod uetusta sit. Vnde egregie seruus heri iudicium irridet, cum non omnino uetera sint meliora. Contento autem poplite intelligo satyricōs aut iocose dictum in Placideianum, contractum altero crure. Badius separat Placideianum in aduerbium placide ac lanum, Cui ego non subscribo.

SATYRA VIII.

¶ Alcon Chium maris experts.) Ergo experts (inquit Acro) quod per terram, non per mare aduectū est, quasi ex insula uinū illud uolauerit scilicet. Rectius Badius hoc exponit, maris experts, id est, non habens corruptionem aut admixtionem aliquam ex mari.

¶ Summus ego, & propeme Viscus.

Conuiuas octo nominat Fundanius, se in sommo, ab altero autem latere Viscum, & Varium, & Vibidiū cū Seruilio Balatrone. Ab altero rursus latere Mecœnatē cū duobus umbris Nomentano ac Portio, e quibus Nomentanus supra Mecœnatē sedebat, proxime Fundaniū, ut ex sequentibus clarius patet, quippe qui Fundanium gulæ mysteria tam anxie doceret. Quare ego distinguē dum puto post Vibidiū. Nam sequentia, Quos Mecœnas adduxerat umbras, de Nomentano ac Portio intelligenda, non de Seruilio ac Vibidio, etiamsi in Porphyrii commentario aliter legitur: ea tamen corrupta sunt, ut nostri habent codices.

FINIS ANNOT. IN II. LIB. SER.